

UDDANNELSESPROGRAM
OG LOGBOG FOR
INTRODUKTIONSUDDANNELSEN
I PSYKIATRI

”I – BOGEN”

Region Øst, Syd, Nord
Revideret februar 2008

INDHOLDSFORTEGNELSE

FORORD	3
INDLEDNING	4
Bogens udvikling	4
Erfaringer og tvivlsspørgsmål	4
OM INTRODUKTIONSUDDANNELSEN	5
Afgrænsning af uddannelsen	5
UDDANNELSESPLAN	7
Forudsætninger for at indgå i specialet	7
Mål og forventninger til opholdet i afdelingen	7
Beskrivelse af strategier til at indfri mål og forventninger	7
BESKRIVELSE AF AFDELINGEN	8
LÆRINGSMETODER	9
Klinisk vejledning	9
Eksempler på typer af klinisk vejledning	9
Uddannelsesvejledning	9
EVALUERINGSMETODER	11
Audit	11
Struktureret kollegial bedømmelse	11
Godkendelse af kursus	11
360 graders evaluering	12
DEN PSYKOTERAPEUTISKE GRUNDUDDANNELSE	13
MÅL FOR INTRODUKTIONSUDDANNELSEN	14
En kerne af viden og færdigheder	14
Måden at arbejde på	14
Professionalisme	14
Mål for kompetencer	14
I-KURSUS	16
CHEKLISTE FOR VEJLEDERSAMTALER	16
AUDIT-LISTE	17
CURRICULUM	18
BILAG 1: 360 GRADERS EVALUERING	
BILAG 2: CHEKLISTE FOR KOMPETENCER	

FORORD

Speciallægekommissionens Betænkning fra Maj 2000 lagde op til, at der blev indført nye initiativer i videreuddannelsen. For det første skulle uddannelserne beskrives ud fra forventning om fremtidens speciallæge i form af syv roller og tilhørende kompetencer. Disse omfatter ikke kun viden og tekniske færdigheder, men også kompetence inden for kommunikation, sundhedsfremme, samarbejde, ledelse og organisation, videnskabelighed og professionalismisme. Som noget nyt skal de yngre læger ikke kun læres op inden for alle disse områder, men der skal også foregå en kontinuerlig vurdering af kompetence.

Tankerne og idéerne i Speciallægekommissionens Betænkning er gode, men omsættelsen af disse til den praktiske virkelighed har været - og er stadig - en stor udfordring. Denne uddannelsesbog er et konkret eksempel, som beskriver introduktionsuddannelsen i psykiatri med tilhørende strategier for kompetenceudvikling og konkrete metoder til vurdering af kompetence. Bogen er udviklet på baggrund af Målbeskrivelsen for speciallægeuddannelsen i Psykiatri, som er udarbejdet af en arbejdsgruppe under Dansk Psykiatrisk Selskab (DPS). Bogen er revideret januar 2008 som konsekvens af revision af målbeskrivelsen. Bogen er inspireret af lignende Introduktionsuddannelsesbøger fra andre specialer, og blev oprindeligt udarbejdet i samarbejde med H:S Postgraduate Medicinske Institut (HSPMI).

Uddannelsesbogen tager udgangspunkt i det praktiske arbejde og bygger på kendskab til patientunderlag, kvalitetssikringsdata i psykiatri samt på litteratur om uddannelse. Dette solide grundlag har gjort, at bogen har en umiddelbar praktisk relevans.

Bogen stiller store krav til de enkelte afdelinger, hvilket kræver en stor indsats fra både uddannelsesgivere og uddannelsessøgende. Det er væsentligt, at afdelingsledelserne støtter og opmuntrer implementeringen og respekterer den indsats, der er påkrævet. God uddannelse er en forudsætning for kvalitet i hospitalernes ydelser og for patientsikkerheden. Med ændringen i ansættelsesprocedurer til H-stilling, vil en omhyggelig vurdering af I-lægens kompetencer og potentiale desuden blive meget central.

Det er vores ønske, at andre sygehuse, specialer og uddannelser vil lade sig inspirere af de forskellige metoder og idéer, som findes i bogen, udvikle og evt. forbedre disse, gøre sig deres egne erfaringer og forhåbentlig dele disse med os.

INDLEDNING

Denne uddannelsesbog beskriver introduktionsuddannelsen i psykiatri. Bogen er tænkt som et arbejds-redskab for uddannelsessøgende og uddannelsesgivere. Uddannelsesbogen findes på DPS's hjemmeside www.dpsnet.dk.

Bagest i bogen findes et appendiks med diverse bilag.

I-bogen forventes at kunne fungere som uddannelsesprogram for Introduktionsuddannelsen i psykiatri.

Bogens udvikling

Bogen er inspireret af H:S Postgraduate Medicinske Institut (HSPMI) som i et samarbejde med en lang række specialister har udviklet Introduktionsbøger for Intern Medicin og Anæstesiologi

Bogen er udarbejdet på baggrund af arbejdet med Målbeskrivelsen for speciallægeuddannelsen i psykiatri og den endelige udformning er gennemarbejdet af en landsdækkende arbejdsgruppe, bestående af Postgraduate kliniske lektorer og uddannelsesansvarlige overlæger.

Som baggrundsmateriale er anvendt Målbeskrivelse for speciallægeuddannelsen i psykiatri. Endvidere er der anvendt inspiration fra forskellig litteratur om uddannelse samt kursus i In-training-assessment, afholdt feb. 2002 med underviserne prof. Cees Van der Vleuten og prof. Albert Scherpbier, begge fra Universitet i Maastricht, Holland

Uddannelsesbogen for Introduktionsuddannelsen i psykiatri er udarbejdet af Uddannelsesansvarlig overlæge Torben Lindskov Hansen, H:S Frederiksberg Hospital Psykiatrisk afdeling, som led i arbejdet i videreuddannelsesrådet for Psykiatri, region Øst. De øvrige regioner har været inddraget i arbejdet på forskellig vis og der er anvendt materiale fra Logbog for psykiateruddannelsen, udarbejdet af Jette Rask Nielsen og en arbejdsgruppe under DPS.

Erfaringer og tvivlsspørgsmål

Der vil givet komme tvivlsspørgsmål samt erfaringer, som er nyttige i den stadige udvikling af Uddannelsesbogen. Vejlederne, de uddannelsesansvarlige overlæger og de uddannelsessøgende opfordres til at viderebringe erfaringer og henvende sig ved tvivlsspørgsmål til de kontaktpersoner, som findes i sekretariatene for lægelig videreuddannelse, eller til de specialespecifikke uddannelsesråd.

Sekretariat for lægelig videreuddannelse, region Øst/Nord/Syd:

Region øst

[www.sundhed.dk/region hovedstaden/sekretariat for lægelig uddannelse](http://www.sundhed.dk/region_hovedstaden/sekretariat_for_lægelig_uddannelse)

Region syd

www.videreuddannelsen-syd.dk

Region nord

www.videreuddannelsen-nord.dk

OM INTRODUKTIONSUDDANNELSEN

Formålet med introduktionsuddannelsen i psykiatri er at gøre den uddannelsessøgende så fortrolig med arbejdet i psykiatri, specialiets virkeområde, værdier og holdninger, at der ved afslutningen af uddannelsen kan tages beslutning om, hvorvidt en speciallægeuddannelse i psykiatri er det rigtige valg.

Introduktionsuddannelsen i psykiatri varer et år og foregår gennem ansættelse i introduktionsstillinger på afdelinger med et bredt indtag af psykiatriske patienter, hvoraf nogle også har specialfunktioner. Introduktionsuddannelsen fokuserer på de patientkategorier, sygdomstilstande og problemstillinger, som optræder med rimelig hyppighed i alle afdelinger. Stillingerne opslås og besættes af de psykiatriske afdelinger og kan søges af læger, der som minimum har gennemgået turnusuddannelse. Godkendt uddannelsesforløb i en introduktionsstilling i psykiatri er en forudsætning for ansøgning til hoveduddannelsen i psykiatri.

Afgrænsning af uddannelsen

Den uddannelsessøgende i introduktionsstilling i psykiatri har begrænset teoretisk og praktisk erfaring med psykiatri fra den prægraduate uddannelse, i kraft af teoretisk undervisning, klinisk oplæring og eksamination. Introduktionslægen i psykiatri har også en del praktisk erfaring med psykiatriske patienter fra turnusuddannelsen.

Arbejdsopgaverne i introduktionsstillingen i psykiatri er koncentreret om den initiale modtagelse og primærhåndtering af patienter, de tildeles efterhånden større ansvar og forventes at have tiltagende selvstændighed. 90-100% af patienterne i psykiatriske afdelinger er akut indlagte, enten via skadestuen eller via henvisning fra primærsektoren. I lidt større udstrækning end turnus-kandidaterne varetager introduktionslægerne også de indlagte patienter. Læger i hoveduddannelsen og speciallæger arbejder hovedsageligt med patienter, der er indlagte og med patienter, der ses i ambulatorium eller daghospital, hvor større erfaring og selvstændighed er påkrævet.

Liste over de hyppigste patientkategorier og sygdomstilstande

- Akutte psykiatriske tilstande
  - Akutte psykoser
  - Akutte affektive tilstande
  - Akut belastningsreaktion
  - Akutte neurologiske tilstande
  - Vurdering af suicidalfare
  - Tvangsindlæggelser
  - Tvangstilbageholdelser
  - Forgiftning
  - Delir (akut organisk psykosyndrom)
- Kroniske psykiatriske tilstande
  - Skizofreni
  - Bipolær lidelse
  - Svære Angsttilstande
  - Personlighedsforstyrrelser
  - Spiseforstyrrelser

- Alkoholrelaterede sygdomme
  - Alkohol hallucinose
  - Werniche/korsakoff
  - Alkoholabstinenser
- Neurologiske tilstande
  - Demens
- Retspsykiatriske patienter
  - Surrogatarrestanter
  - Behandlingsdømte

UDDANNELSESPLAN

- Formål: At kvalificere og nuancere den individuelle uddannelsesplan.
- Afsnittet udfyldes af den uddannelsessøgende læge efter samtale med vejleder/mentor.
- De enkelte punkter kan bruges som udgangspunkter til samtale mellem uddannelsessøgende læge og vejleder (jvf. Sundhedsstyrelsens håndbog: Vejledning og evaluering i den lægelige videreuddannelse, Sundhedsstyrelsen 1998)

Skitsering af forudsætninger og erfaringer for at indgå i specialet

Udfyldes ved start af introduktionsstilling samt ved skift af arbejdssted

- Den relevante del af dit curriculum
- Hvad ved du allerede om specialet?
- Hvordan vil du kunne udnytte den viden og de erfaringer, du allerede har?
- Hvilke særlige kvalifikationer har du, som afdelingen kan drage nytte af?
- Hvad er baggrunden for at du har søgt specialet psykiatri og/eller denne stilling?

Mål og forventninger til opholdet i afdelingen

Dette fastsættes for en given tidsperiode, fx hver 3. måned i introduktionsuddannelsen. Egne mål og forventninger relateret til nye og allerede erhvervede kompetencer:

- Klinisk arbejde, herunder at samtale med patienter
- Særlige patientgrupper og symptomkomplekser
- Særlige sagsområder og problemstillinger
- Undervisning og vejledning
- Vedligeholdelse af teoretisk viden
- Kvalitetssikringsarbejde og videnskabeligt arbejde
- Administrativt arbejde
- Samarbejde med andre faggrupper inden for og uden for sygehuset
- Læge- patient forholdet
- Din egen personlige faglige udvikling

Beskrivelse af strategier til at indfri de opstillede mål og forventninger

- Hvilke kompetencer opfylder du?
- Hvilke kompetencer vil du arbejde med, primært og sekundært?
- Hvordan? – teoretisk? – praktisk? (læringstrategi)
- Hvilke ressourcer vil du inddrage? Og hvornår? (teori, kolleger, vejleder, o.a.)
- Hvornår forventer du, at målet er opnået?
- Hvordan vil du vurdere, at du har indfriet dine personlige målsætninger og forventninger? (f.eks. egne oplevelser, vejleders vurdering og evaluering, tilbagemelding fra andre)

BESKRIVELSE AF AFDELINGENS OVERORDNEDE RAMMER OG UDDANNELSESSTEDETS STRUKTUR

LÆRINGSMETODER

Klinisk vejledning og uddannelsesvejledning

Oplæring i introduktionsuddannelsen foregår dels ved kurser som bygger på den prægraduate uddannelse og dels ved praktisk oplæring i forbindelse med det kliniske arbejde og endelig ved selvstudier. Det unikke ved den kliniske oplæring er den tætte sammenhæng med daglig praksis, således at der ikke er noget skel mellem at udføre arbejde på den ene side og at uddanne sig på den anden. Praksis læring (eller mesterlære – som det nogen steder kaldes) forudsætter tilgængelig *vejledning* og feed-back på det udførte arbejde.

Der skelnes mellem to forskellige funktioner, klinisk vejledning og Uddannelsesvejledning:

Klinisk vejledning

Herved forstås den vejledning/instruktion/oplæring som kan – og skal – foregå ved uddannelsesgivende læger, i forbindelse med det daglige kliniske arbejde. Denne form for vejledning har til formål, at sikre den uddannelsessøgende mulighed for at erhverve de kompetencer som kræves for at fungere i specialet.

Typer af klinisk vejledning kan beskrives som nedenfor:

Eksempler på typer af klinisk vejledning

A: uddannelsesgivende læge

@: uddannelsessøgende læge

Type 1: Rene A gå med @-situationer

Den uddannelsessøgende læge går med vejleder og observerer situationen.

Type 2: A Gå med @-situationer + opfølgning

Som type 1, med efterfølgende gennemgang/diskussion, hvor der lægges vægt på uddannelsesmæssige aspekter.

Type 3: Vejleder A går med @ + opfølgning

Den uddannelsessøgende læge varetager funktionen (samtale, ECT osv.) med vejleder som observatør. Disse situationer har ingen undervisningsværdi, hvis der ikke er mulighed for opfølgning.

Type 4: Opfølgning

Samtaler, der relaterer til kliniske situationer, hvor vejleder ikke har deltaget direkte, og hvor vejledningen finder sted på baggrund af den uddannelsessøgende læges fremstilling.

Type 5: Kliniske konferencer

Konferencer, hvor aktuelle kliniske problemstillinger præsenteres /gennemgås med henblik på diagnostik/behandlingsplan (hertil medregnes morgenkonferencen og behandlingskonferencer på afdelinger og i distrikter.)

Type 6: Anden type (beskriv)

Type 1- 3 er direkte vejledning og bør have højest vægt i starten af uddannelsesforløbet.

Type 4 og 5 er indirekte vejledning.

Uddannelsesvejledning

Har til formål at tilrettelægge og monitorere uddannelsesforløbet for og med den enkelte uddannelsessøgende. Vejledningen er beskrevet i Sundhedsstyrelsens håndbog *Vejledning og evaluering i den lægelige videreuddannelse* (januar 1998).

Supplerende kan man anvende et skema til læringsdagbog, som vist herunder.

Læringsdagbog udfyldes af den uddannelsessøgende læge.		
<i>Formål:</i> <i>At fungere som et redskab til at forstå arbejdspraksis, med særligt fokus på de personlige læreprocesser og problemstillinger. Optegnelserne kan bruges til at kvalificere kompetencerne. At vurdere læreprocesserne, særligt i lyset af læringsrammerne. Optegnelserne kan bruges i, og som forberedelse til, vejledningssamtalerne, samt indgå i den løbende evaluering af såvel den uddannelsessøgende læge som uddannelsesstedet.</i>		
Mål	Vælg et mål du i den kommende tid vil arbejde med.	
Baggrund.	Hvilken viden og erfaring har du i forhold til målet.	
Plan	Beskriv hvorledes du vil opnå målet. Brug evt. de 7 hv- ord <i>hvem, hvad, hvor, hvornår, hvorfor, hvordan og hvad så</i> . Overvej brug af vejledning.	
Vurdering (Hvordan forløb arbejdet med at opnå målet. Fulgte du planen?)	Beskriv hvorledes du arbejdede med at nå målet Brug evt. de 7 hv- ord Brugte du vejledning?	
Vurdering af læreprocesserne	Nåede jeg målet? Hvorfor? Hvorfor ikke?	

EVALUERINGSMETODER

Evaluering foregår enten ved audit, kollegial bedømmelse eller ved godkendelse af kurser. Sundhedsstyrelsen har udgivet en vejledning om kompetencevurdering i speciallægeuddannelsen, publiceret 2007 (www.sst.dk).

Audit

Ved audit forstås en struktureret bedømmelse af skriftligt materiale udarbejdet som led i den uddannelsessøgende læges daglige arbejde. Bedømmelsen sker ved vejlederen.

Den uddannelsessøgende indsamler kopi af det nødvendige antal journaler, epikriser m.v. til brug for audit. Det vil således være de journaler, epikriser m.v. som den uddannelsessøgende anser for de bedst egnede at præsentere til evaluering.

Med henblik på evaluering af psykofarmakologisk behandling må det sikres, at de vurderede journaler omfatter alle de nævnte grupper.

De kriterier, der kan indgå i bedømmelsen, kan være anamnesens grundighed, fuldstændighed af den objektive undersøgelse, kvalitet af diagnostiske overvejelser, hvilke undersøgelser der bliver ordineret, mv.

Til hvert område bør udarbejdes en simpel skala til bedømmelse, fx fuldt professionelt, tilfredsstillende, ikke tilfredsstillende, ikke udført, hvilket stærkt øger metodens reliabilitet.

De anførte Audit kan grupperes og udføres samlet, hvor dette er relevant og gennemførligt.

Struktureret kollegial bedømmelse

Herved forstås en bedømmelse af den uddannelsessøgende læges observerede adfærd, som den udvises under udførelse af det daglige arbejde. Det er en forudsætning, at arbejdet tilrettelægges på en sådan måde, at vejleder og/eller kolleger kan observere den uddannelsessøgende i udførelsen af arbejdsopgaver.

Den uddannelsessøgende skal selv meddele vejlederen, at der ønskes en bedømmelse af en given situation med henblik på attestation af opnået uddannelsesmål.

Bedømmelseskemaer skal som hovedregel produceres ud fra afdelingens instruks på det pågældende område.

Struktureret kollegial bedømmelse kan og bør også anvendes som element i læringsmetoderne idet det giver mulighed for vejledende feed-back.

Metoden kan bruges til at evaluere lægelige praktiske færdigheder af meget forskellige slags.

I den simpleste form er der tale om at en erfaren kollega påtager sig ansvaret for at erklære at den uddannelsessøgende besidder den omhandlede kompetence i tilstrækkelig grad til at uddannelseselementet kan godkendes. Det er et veletableret faktum, at validitet og reliabilitet øges hvis en sådan bedømmelse struktureres ved anvendelse af kompetencekort eller lignende for eksempel 360 graders evalueringen eller Calgary Cambridge observations guide (CCOG). Et forslag til 360 graders evaluering er medtaget, mens CCOG kan findes på:

(http://www.trainer.org.uk/members/tools/calgary_skills.htm)

Reliabiliteten kan forbedres ved strukturering, dvs. at man i forvejen gennemtænker færdigheden og konstruerer et bedømmelseskema, og ved at øge antallet af observationstilfælde. Endvidere øges reliabiliteten ved at flere og uafhængige bedømmere deltager.

Afdelingernes instrukser kan i vidt omfang anvendes som forlæg til struktureret observation.

Godkendelse af kursus

Foretages af kursusleder efter gældende retningslinier.

360-graders evaluering

Det anbefales, at 360 graders evaluering gennemføres forud for midtvejsevalueringen i introduktionsuddannelsen. Herved vil den strukturerede kollegiale bedømmelse vedrørende målene for kommunikator- og samarbejderollen være varetaget tilfredsstillende.

Vejlederen vælger sammen med den uddannelsessøgende forskelligt erfarent personale til at indgå i 360-graders evalueringen. De pågældende skal have en eller anden konkret samarbejdsrelation med den uddannelsessøgende. Det kan være den administrerende overlæge, den uddannelsesansvarlige overlæge, en specialeansvarlig overlæge, afdelingssygeplejerske fra sengeafdeling, skadestue, distriktpsychiatrien og/eller en sekretær, socialrådgiver, psykolog etc. samt evt. samarbejdspartnere udenfor afdelingen, men af betydning for lægens funktion i systemet. Sådanne kan være samarbejdspartnere fra andre specialer for eksempel anæstesilæge eller afdelinger hvor den uddannelsessøgende har gået på tilsyn. Der skal vælges mellem 10 og 20 personer til at evaluere. Skemaet er ikke offentligt, men den uddannelsessøgende og vejlederen skal efterfølgende kunne se og bearbejde skemaerne.

Skemaerne er vedlagt som bilag 1.

DEN PSYKOTERAPEUTISKE GRUNDUDDANNELSE

Psykiateruddannelse som led i speciallægeuddannelserne i psykiatri og børne- og ungdomspsykiatri påbegyndes under I-tiden.

Grunduddannelse:	
Adgangskriterie:	Ansættelse i I-stilling
Terapeutisk metode:	Valgfri
Udført terapi:	60 sessioner a 45 min. - mindst 30 sessioner individuelt på max. 2 patientforløb - mindst 10 sessioner gruppe-, par- eller familierapi i et eller flere forløb. Børne- og ungdomspsykiaterne skal dog have mindst 10 sessioner familierapi. Et forløb er 5 sessioner eller mere
Modtaget supervision:	60 sessioner a 45 min. - mindst 30 individuelt, resten i mindre gruppe
Modtaget teori:	60 undervisningstimer, kontinuert eller i blokke Bredt kendskab til kendte psykoterapeutiske teorier. Hovedvægt på psykodynamisk teori
Kompetence:	Obligatorisk del af speciallægeuddannelsen
Undervisere:	Personer med godkendt specialiseret psykoterapeutuddannelse (vejledergodkendelse).
Uddannelsessted:	På ansættelsesstedet eller hvor ansættelsesstedet har arrangeret det
Tidsramme:	Påbegyndes under I-stilling, må være kontinuert og vare ca. 2 år.
Individuel terapisesession	minimum 45 minutter
Gruppe- par- eller familiesession	minimum 60 minutter.
Supervisionssession	minimum 45 minutter.
Undervisningstime	minimum 60 minutter

Den psykoterapeutiske grunduddannelse godkendes ved fremsendelse af udfyldt godkendelseskema til Videreuddannelsesudvalget for Voksenpsykiatri, jfr. Betænkning om uddannelse i psykoterapi, Dansk Psykiatrisk Selskab januar 2000.

MÅL FOR INTRODUKTIONSUDDANNELSEN

Det brede spektrum af kompetencer, som man i dag skal vægte i kompetenceudviklingen og -vurderingen i speciallægeuddannelsen, er grupperet i syv roller:

- Medicinsk ekspert
- Kommunikator
- Sundhedsfremmer
- Samarbejder
- Organisator
- Akademiker
- Professionel.

En kerne af viden og færdigheder

De tre første roller, medicinsk ekspert, kommunikator og sundhedsfremmer omfatter de kernekundskaber, som er en forudsætning for udøvelse af faget: Viden om psykiatriske sygdomme, undersøgelsesteknikker, behandlingsmetoder, tekniske færdigheder, kommunikative færdigheder samt viden og færdigheder inden for forebyggelse og sundhedsfremme.

Måden at arbejde på

Rollerne som samarbejder, organisator og akademiker indeholder kompetencer, som viser sig i måden at arbejde på. Samarbejdskompetence omfatter evnen til at samarbejde med andre og emotionel kompetence, dvs. etisk forståelse for udøvelse af faget og respekt for andre. Organisatorisk kompetence er evnen til systematisk, struktureret tilgang til arbejdsopgaverne. Akademisk kompetence indeholder kritisk og analytisk tænkning, basalvidenskabelig forståelse, indhentning og vurdering af information og formidling til andre.

Professionalisme

Begrebet professionalisme omfatter den professionelle holdning og viser sig ved omhyggelighed med arbejdet, engagement og ansvarlighed. Den professionelle læge placerer patientens interesser over sine egne, udviser etisk ansvarlig praksis og viser respekt for menneskers forskellighed og forskellige behov. Professionalisme omfatter også holdningen til og opfattelsen af lægefagets placering i og uden for sundhedsorganisationen. Endelig omfatter professionalisme den enkeltes evne og holdning til udvikling af sig selv, faget og organisationen.

Mål for kompetencer

Målene for introduktionsuddannelsen i psykiatri er beskrevet i Målbeskrivelsen for speciallægeuddannelsen i psykiatri og grupperet inden for de syv roller. Se Sundhedsstyrelsens hjemmeside: http://www.sst.dk/upload/målbeskrivelse_psykiatri.pdf I denne bog er den del af de beskrevne kompetencer som kræves opnået for godkendelse af introduktionsstillingen anført. Det drejer sig om specifikke kompetencer indenfor områderne Medicinsk ekspert, samarbejder, kommunikator og leder/administrator.

Nedenfor er anført supplerende beskrivelser af målene for de fire kompetenceområder som skal vurderes i forbindelse med Introduktionsuddannelsen i psykiatri. Disse mål skal ikke evalueres udover det som fremgår af den egentlige målbeskrivelse, men er tænkt som støtte og inspiration for den uddannelsessøgende og vejlederen.

Mål for rollen som medicinsk ekspert

Målet for introduktionsuddannelsen er, at den uddannelsessøgende kan håndtere de hyppigst forekommende sygdomskategorier og -tilstande, som findes i enhver psykiatrisk afdeling, se listen.

- Demonstrere basalt kendskab til sygdomsmekanismer, sygdomsfremkaldende/-forværende faktorer, komplikationer og prognose samt evt. forebyggende eller sundhedsfremmende foranstaltninger.
- Indhente præcis og tilstrækkelig information fra patienten, evt. pårørende eller andre, samt fra diverse dokumenter i form af tidligere journal, henvisning eller epikriser og instrukser, opslagsværker, evt. eksperter m.m.
- Korrekt udføre relevant og tilstrækkelig objektiv undersøgelse samt andre primære undersøgelsesteknikker. Iværksættelse af primært undersøgelsesprogram af betydning for såvel den primære diagnosticering og håndtering som af betydning for opfølgende diagnostik og behandling.
- Integrere den indhentede information fra de forskellige kilder inklusive undersøgelserne og formulere en problemstilling, arbejdshypotese og tentativ diagnose samt redegøre for relevante differentialdiagnoser.
- Opstille rationel behandlingsplan i overensstemmelse med den samlede kliniske vurdering og med respekt for patientens ønsker.
- Beskrive og redegøre for overvågningsintensitet af patienten i den akutte fase samt indikatorer for ændring i overvågning og/eller behandling.
- Kan bedømme, begrunde og specificere behov for ekspertbistand i form af konsultation ved senior kollega i psykiatri eller kolleger fra andre specialer, såsom anæstesiologi, neurologi, kirurgi m.m. Kan diskutere behov for overflyttelse til anden afdeling/hospital og i overensstemmelse med samarbejdsparter specificere medicinske/organisatoriske kriterier for overflyttelse.
- Kan bedømme og stabilisere patientens tilstand, således at evt. flytning, internt i hospitalet eller eksternt, kan iværksættes. Kan organisere flytningen, herunder de forhold, hvorunder patienten skal monitoreres og behandles under flytning samt hvilket personale, der evt. skal følge patienten.
- Kan systematisk danne sig et overblik over et patientforløb, resumere indlæggelsesproblematik og primær undersøgelses- og behandlingsplan. Kan diskutere effektiviteten af forløbet og rationalet for ændringer i undersøgelses- og behandlingsplan i forhold til primær plan.

Mål for rollen som kommunikator

- Kan varetage det medicinske interview med patient og evt. pårørende med respekt for patienten og dennes forståelse af sygdom eller problemstilling.
- Kan give informationer til patient og evt. pårørende med respekt for patientens ønsker om og evne til medinddragelse i beslutning om undersøgelses- og behandlingsplaner.
- Kan give information om alvorlige tilstande eller undersøgelsesresultater på en empatisk samt etisk og faglig forsvarlig måde i relation til grænser for egen kompetence og afdelingens praksis for håndtering af alvorlige samtaler.
- Kan varetage en samtale med patient og evt. pårørende, som giver udtryk for utilfredshed, med respekt for patientens synspunkter og i overensstemmelse med grænser for egen kompetence og afdelingens praksis for håndtering af klager, utilsigtede hændelser og fejl.
- Kan varetage og koordinere en effektiv skriftlig dokumentation og journalføring for undersøgelse, behandling og monitorering samt udarbejde skriftlige resumeer, herunder epikriser samt skriftlig og mundtlig anmodning om tilsyn fra kollega i egen eller anden afdeling med formulering af klar problemstilling og spørgsmål, der skal tages stilling til.

Mål for rollen som samarbejder

- Kan fungere som teamleder ved modtagelsen af den akutte patient, herunder evt. supervisere og instruere yngre kolleger, studenter og andre personalemedlemmer, som indgår i teamet, og koordinere arbejdet de forskellige faggrupper imellem. Kan indgå i samarbejdet med andre kolleger og samarbejdsparter og fungere som teammedlem, hvor teamlederrollen mest hensigtsmæssigt overlades til andre. Kan som teamleder varetage debriefing af teamet, herunder diskutere og håndtere eventuelle fejl eller utilsigtede hændelser.
- Kan varetage effektivt teamsamarbejde under stuegang, med respekt for andre faggrupper, specificere teamets roller og funktion og lave klare aftaler med personalet, herunder opfølgning på beslutninger og planer.
- Kan varetage udskrivelse af patienter, herunder identificere relevante parter, der skal inddrages eller informeres, planlægge og beskrive evt. opfølgende undersøgelse og behandling og i hvilket regi dette vil foregå. Kan sikre sig, at alle relevante parter er indforstået med planen og klar over, hvordan og hvilken behandling, der skal fortsætte og hvilke indikatorer, som fordrer henvendelse til læge eller andet sundhedspersonale.

Mål for rollen som leder/administrator

- Kan prioritere egne ressourcer i forhold til klinisk arbejde, uddannelse, forskning og eksterne aktiviteter

Kompetenceliste

Cheklisten over kompetencer som skal godkendes i I-uddannelsen findes vedlagt som bilag 2.

I-kursus i psykiatri

I løbet af I-stillingen gennemføres introduktionskursus i psykiatri (Øst, Vest eller Syd):

Kurset er en bred basal gennemgang af psykiatriens fagområder og varer 13-15 dage, enkelt dage eksternat, fordelt over et år.

Godkendelse af kurset eller tilsvarende kursus er en forudsætning for ansættelse i hoveduddannelsesforløb.

I-kurserne afholdes i hhv. region syd, øst og nord. Der er løbende optagelse. Indhold af kursus og oplysninger om kursusledere samt ansøgningskemaer findes på: dpsnet.dk.

Checklister

Checkliste for Vejledersamtaler

Ved vejledersamtalerne anvendes formularerne fra Sundhedsstyrelsens håndbog *Vejledning og evaluering i den lægelige videreuddannelse* (januar 1998).

Samtale type	Planlagt dato	Afholdt dato	Notater
Introduktionssamtale			
Justeringsamtale			
Justeringsamtale			
Justeringsamtale			
Justeringsamtale			

Justeringsamtale			
Justeringsamtale			
Evalueringsamtale			

Auditliste for introduktionsuddannelsen (til inspiration, ej obligatorisk)

Tekst	Introduktionsuddannelse
Vælge relevant diagnose ved epikriseskrivning	10 epikriser
Fremsætte relevante diagnoseforslag i forbindelse med gennemgange	10 gennemgange
Gennemføre relevant psykiatrisk interview, afpasset efter patientens tilstand og de givne omstændigheder, således at patientens situation bliver bedst muligt belyst fra et biomedicinsk, psykologisk og socialt perspektiv.	Audit på anamnesticke oplysninger i 10 journaler
Beskrive objektiv somatisk undersøgelse i journal (eller skaderapport)	somatiske undersøgelser i 10 journaler.
Udføre klinisk psykiatrisk undersøgelse, som sikrer en nuanceret og udtømmende beskrivelse af tilstandsbilledet som grundlag for psykiatrisk diagnostik, rådgivning og behandling.	Struktureret kollegial bedømmelse af klinisk psykiatriske undersøgelser fra min 4 diagnostiske hovedgrupper. Intro: 5 bedømmelser.
Opstille og journalisere initiale udredningsplaner for akutte patienter	Behandlingsplan i 10 journaler.
Opstille og journalisere diagnostiske overvejelser for patienter i udrednings- og behandlings fase. Indenfor diagnosegrupperne F1x, F2x og F3x	10 journaler
Opstille og journalisere behandlingsplaner for patienter i udrednings- og behandlings fase. Indenfor diagnosegrupperne F1x, F2x og F3x	10 behandlingsplaner
Udføre psykofarmakologisk behandling i overensstemmelse med bilag 2.	Vejledersamtale og journalaudit
Udfylde protokoller på tvangsindlæggelser, tvangstilbageholdelser, tvangsfikseringer og tvangsbehandlinger.	10 tvangsprotokoller.
Tekst	Evalueringsmetode
Udføre ECT-behandling	Struktureret kollegial bedømmelse samt vejledersamtale
Psykoterapeutiske uddannelse påbegyndt	Supervision og godkendelse af kursus
Varetage behandling af ukompliceret alkoholabstinenssyndrom	Struktureret kollegial bedømmelse og audit på journaler
Kommunikator	Struktureret kollegial vurdering (eller 360 grader)
Samarbejder (patient og pårørende)	Struktureret kollegial vurdering (eller 360 grader)
Samarbejder (kolleger og tværfagligt team) Delkompetence	Struktureret kollegial vurdering (eller 360 grader)

13 CURRICULUM

Her anføres ansættelser, kursusdeltagelse, forskningsaktiviteter og organisatorisk arbejde.
Der henvises til Supplerende kriterier for opnåelse af hoveduddannelsesstilling som kan findes på Dadlnet under rubrikken videreuddannelse.

Ansættelser	Dato	Bemærkninger
Kurser	Dato	Bemærkninger
Forskning /publikationer	Beskrivelse	Bemærkninger
Organisatorisk arbejde	Beskrivelse	Bemærkninger
Andet	Beskrivelse	Bemærkninger